

BIRŽŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ŠVIETIMO IR SPORTO SRITIES BŪKLĖS 2021 M. ANALIZĖ/ATASKAITA

2020–2021 mokslo metams švietimo srityje išskirti uždaviniai ir jų įgyvendinimas:

1. *Nuotolinio ir įprasto ugdymo derinimas siekiant įgyvendinti ugdymo programas. Informacinių technologijų priemonių atnaujinimas, vieningos (pažangios) internetinės mokymo(si) platformos pritaikymas švietimo įstaigose. Ugdymo programų pritaikymas mišriam, nuotoliniam ir kontaktiniam ugdymui.*

- Gauta 13 mobilaus vaizdo įrašymo ir transliavimo įrenginių, skirtų hibridiniam mokymui;
- Projekto „Mokyklų aprūpinimas gamtos ir technologijų mokslų priemonėmis“ lėšomis (16800 Eur), įsigyta 24 nešiojami kompiuteriai, paskirstyti ugdymo įstaigoms mokinių mokymui nuotoliniu būdu bei skaitmeniniam ugdymo turiniui naudoti;
- Gerinant ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo mokytojų darbo sąlygas Savivaldybės įstaigoms paskirstyta 10 laminavimo aparatų GBC Fusion 3000l A3 (647,35 eurų), 10 nešiojamųjų kompiuterių HP ProBook 455 G7 (5432,9 eurai);
- Projekto „Specialiųjų mokymo priemonių ir ugdymui skirtų techninės pagalbos įsigijimas“ lėšomis (1 116 Eur) gautos 3 priemonės, skirtos specialiajam ugdymui.

2. *PUPP rezultatų gerinimas. Siekiant didinti pasiekusių bent pagrindinį PUPP pasiekimų lygį (0,3 proc. lietuvių kalbos ir 0,2 proc. matematikos) ir darančių pažangą 8 klasių mokinių dalį, skirti daugiau dėmesio mokytojų kvalifikacijos tobulinimui: surengti gerosios patirties sklaidos konferenciją/seminarą, organizuoti bendrą visų mokyklų PUPP darbų vertinimą.*

2021 m. pirmą kartą PUPP buvo vykdomas elektroniniu būdu, mokytojams nuotoliniu būdu vyko seminarai dėl PUPP organizavimo, vykdymo ir vertinimo

PUPP rezultatai savivaldybės mokyklose yra žemesni nei šalies vidurkis. Tokius rezultatus galėjo lemti nuotolinis mokymas dėl pandemijos ir likusios žinių spragos, ypač pirmaisiais 201-2022 mokslo metais, nes mokyklos nebuvo pasirengusios pasikeitusiam ugdymo procesui, trūko ir žinių, ir informacinių technologinių priemonių, ir programų. Taip pat nauja buvo tai, kad PUPP 2021 metais vyko elektroniniu būdu.

Aukštesni PUPP matematikos rezultatai nei šalies vidurkis yra „Saulės“ ir Vabalninko Balio Sruogos gimnazijose. Aukštesni nei šalies vidurkis PUPP lietuvių kalbos ir literatūros rezultatai – Biržų „Saulės“ gimnazijos.

Savivaldybės 4 klasių mokinių NMPP matematikos ir skaitymo rezultatai yra žemesni nei šalies vidurkis. Tik Kratiškių mokyklos-daugiafunkcio centro ir „Atžalyno“ pagrindinės mokyklos rezultatai šiek tiek aukštesni nei šalies.

Biržų „Aušros“ ir „Atžalyno“ mokyklų 8 klasių NMPP matematikos rezultatai aukštesni nei šalies, „Aušros“ mokyklos skaitymo rezultatai 0,8 balo aukštesni nei šalies.

3. *Priešmokyklinio ugdymo modelių atnaujinimas. Parengtas ir teikiamas Tarybai svarstyti sprendimo projektas dėl ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo modelių Savivaldybės švietimo įstaigose, vykdančiose ikimokyklinį ir priešmokyklinį ugdymą.*

Parengtas ir 2021 m. kovo 26 d. Savivaldybės tarybos sprendimu Nr. T-83 patvirtintas „Biržų rajono savivaldybės švietimo įstaigų ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo organizavimo modelių aprašas”.

Patvirtintuose modeliuose nurodomos teikiamos paslaugos vaikui. Kiekviename ugdymo modelyje nurodoma grupės veiklos laikas, kokios teikiamos paslaugos, kokie dirba darbuotojai, koks maksimalus ir minimalus vaikų skaičius diferencijuojant miesto ir kaimo vietovėse esančiose įstaigose.

Pritarta Biržų lopšelio-darželio „Genys“, „Drugelis“ ir Kaštonų pagrindinės mokyklos atnaujintoms ikimokyklinio ugdymo programoms.

4. Mokytojų kvalifikacijos tobulinimas pasirengiant ugdymo turinio atnaujinimui.

- Vykdamas pasirengimą atnaujintų bendrojo ugdymo programų diegimui sudaryta Savivaldybės Ugdymo turinio atnaujinimo komanda atnaujintų ugdymo programų diegimui. Nacionalinės švietimo agentūros projekte „Bendrojo ugdymo mokytojų bendrųjų ir dalykinių kompetencijų tobulinimas“ organizuojamuose mokymuose dalyvauja 14 mokytojų. „Aušros“ mokykla dalyvauja Nacionalinės švietimo agentūros vykdomo projekto „Skaitmeninio ugdymo turinio kūrimas ir diegimas“ tyrime dėl pasirengimo diegti atnaujintą ugdymo turinį mokyklose (atrinkta 30 Lietuvos mokyklų).

2021 m. numatytos galimybės (perspektyvos) ir jų įgyvendinimas švietimo srityje:

1. rinkti ir analizuoti duomenis dėl bendrojo ugdymo mokyklų tinklo 2021–2025 m. pertvarkos plano rengimo:

Parengtas ir patvirtintas Biržų rajono savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų tinklo pertvarkos 2021–2025 metų bendrasis planas bei su juo susiję Tarybos sprendimai – 2021 m. balandžio 30 d. tarybos sprendimas Nr. T-112 „Dėl sutikimo reorganizuoti Biržų rajono Kratiškių mokyklą daugiafunkcij centrą prijungiant jį prie Biržų r. Vabalninko Balio Sruogos gimnazijos“ ir 2021 m. gegužės 30 d. sprendimu Nr. T-184 patvirtintas Biržų rajono Kratiškių mokyklos-daugiafunkcio centro reorganizavimo, prijungiant jį prie Biržų r. Vabalninko Balio Sruogos gimnazijos, reorganizavimo sąlygų aprašas ir Biržų r. Vabalninko Balio Sruogos gimnazijos nuostatų pakeitimas.

Sėkmingai įgyvendinta Biržų rajono Kratiškių mokyklos-daugiafunkcio centro reorganizacija prijungiant jį prie Biržų r. Vabalninko Balio sruogos gimnazijos. Užtikrintas daugiafunkcio centro mokinių pavėžėjimas, kokybiška ir prieinama pagalba kiekvienam mokiniui

Savivaldybės tarybos 2021 m. balandžio 30 d. sprendimu Nr. T-111 patvirtintas Biržų rajono savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų 2021–2022 mokslo metų mokinių skaičius klasės sraute ir klasių, jungtinių klasių, priešmokyklinio ugdymo bei jungtinių ugdymo grupių skaičius kiekviename sraute (su 2021 m. rugpjūčio 26 d. sprendimo Nr.T-229 pakeitimu).

2021 m. lapkričio mėnesį Savivaldybė Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai teikė pasiūlymus dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2011 m. birželio 29 d. nutarimo Nr. 768 „Dėl mokyklų, vykdančių formaliojo švietimo programas, tinklo kūrimo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo projekto.

LR Vyriausybei 2021 m. gruodžio 22 d. nutarimu Nr.1110 pakeitus 2011 m. birželio 29 d. nutarimu Nr. 768 patvirtintas Mokyklų, vykdančių formaliojo švietimo programas, tinklo kūrimo taisykles, pradėtas rengti Biržų rajono savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų tinklo pertvarkos 2021–2025 metų bendrojo plano, patvirtinto Biržų rajono savivaldybės tarybos 2021 m. balandžio 29 d. sprendimu Nr. T-107 „Dėl Biržų rajono savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų tinklo pertvarkos 2021–2025 metų bendrojo plano patvirtinimo“, 1 priedo projektas.

2. gerinti ugdymo įstaigų materialinį aprūpinimą, modernizuoti ugdymo aplinkas:

Biržų lopšelyje-darželyje „Ažuoliukas“ tęsiamas įstaigos infrastruktūros modernizavimas, finansuojamas Europos regioninės plėtros fondo lėšomis. Veikia jau dvi ir rengiama trečioji grupė su šiuolaikiška, modernia ugdymo aplinka.

Kaštonų pagrindinėje mokykloje baigtas sporto aikštyno rekonstravimas ir Germanišio daugiafunkcinio centro sporto salės remontas.

Siekiant pagerinti Biržų Vlodo Jakubėno muzikos mokyklos patalpų pritaikymą ugdymui, 2021 m. gruodžio mėn. Mokyklai perduotos patalpos Rotušės g. 14.

3. galimybė persikvalifikuoti reorganizuojamų mokyklų mokytojams:

Sudarytos dvi bendradarbiavimo sutartys dėl mokytojų kvalifikacijos tobulinimo Vytauto Didžiojo universitete suteikiant pedagogines ir (ar) dalykines kompetencijas, reikalingas tolimesniam darbui švietimo sektoriuje.

4. siekiant ugdymo(si) kokybės ir prieinamumo kiekvienam vaikui įgyvendinti įtraukįjį ugdymą visose įstaigose:

2021 m. nuo rugsėjo mėnesio į Biržų Kaštonų pagrindinės mokyklos patalpas iš mokyklos-darželio „Vyturėlis“ perkelta specialioji (lavinamoji klasė).

Spalio mėnesį Kaštonų pagrindinėje mokykloje vyko išorės vertinimas, kurio tikslas – įvertinti įtraukiojo ugdymo įgyvendinimo kryptingumą. Penki mokyklos veiklos aspektai buvo įvertinti 3 lygiu (gerai) ir nurodyti trys aspektai, kuriuos reikia tobulinti.

Mokykloje-darželyje „Vyturėlis“ įtraukiojo ugdymo kokybė buvo gerinama sukuriant edukacines aplinkas ir įdiegiant inovacijas ugdymo procese. Įkurtas sensorinis kambarys, skirtas vaikų sensomotoriniam lavinimui, nusiramimui, įsigyta inovatyvių, STEAM mokymo priemonių.

Galimybės gerinti švietimo srities rezultatus:

- Biržų „Saulės“ gimnazija dalyvauja Kokybės krepšelio projekte;
- pateiktas ketinimas dalyvauti TŪM projekte;
- pagal galimybes atnaujinti mokomuosius kabinetai, laboratorijas, įrengti individualias mokymosi erdves;
- kuriant lygiavertes ugdymosi sąlygas visiems mokiniams, toliau būtina didinti švietimo pagalbos prieinamumą;
- siekiant pozityvių švietimo pokyčių, priimant švietimo kokybės gerinimo sprendinius, vystyti bendradarbiavimą tarp švietimo įstaigų.

2021-2022 mokslo metams švietimo srityje išskelti uždaviniai

1. Įtraukiojo ugdymo įgyvendinimas užtikrinat kiekvienam prieinamą kokybišką ugdymą(si).
2. Pasirengimas atnaujintų bendrojo ugdymo programų diegimui.
3. Stebėti švietimo įstaigų mikroklimatą, atpažinti galimas krizes, teikti pagalbą užtikrinant sėkmingą ir darnų darbą.
4. Ugdymo kokybės gerinimas įgyvendinant kokybės krepšelį.

Su Švietimo, kultūros ir sporto skyriaus parengta Biržų rajono savivaldybės 2021 metų švietimo pažangos ataskaita galima susipažinti:

http://www.svis.smm.lt/file/manual/Savaivaldybiu_pazanga/2021%20m/BIR%C5%BD%C5%B2%20%C5%A0VIETIMO%20PA%C5%BDANGOS%202021%20ATASKAITA%20.pdf

Susipažinti su Biržų rajono savivaldybės gimnazijų 2021 metų valstybinių brandos egzaminų (toliau–VBE) rezultatų analize galima čia:

<https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/2a2dc2b0909d11ecaf3aba0cb308998c>

2021 metams sporto srityje išskelti uždaviniai ir jų įgyvendinimas:

2021 m. įgyvendinant Biržų rajono savivaldybės 2021-2023 metų strateginio veiklos plano priemones ir srities uždavinius atlikti šie darbai:

Biržų rajono visuomeninė sporto taryba gavusi sporto klubų ir visuomeninių sporto organizacijų paraiškas (16 paraiškų) dėl veiklų finansavimo posėdžio metu paskirstė lėšas (30 000 Eur).

Sporto klubai ir visuomeninės sporto organizacijos 2021 m. pabaigoje pateikė buhalterines ir veiklos ataskaitas apie lėšų panaudojimą.

2021 m. vykdyta kūno kultūros ir sporto plėtojimo programa finansuojant Biržų rajono savivaldybės sporto renginius, sporto klubų veiklą ir sportininkų dalyvavimą Lietuvos čempionatuose, žaidynėse ir tarptautinėse varžybose.

- Nors dėl Covid-19 pandemijos neįvyko dalis varžybų, bet BKKSC ugdytiniai iškovojo 87 prizines vietas Lietuvos čempionatuose ir 3 prizines vietas Baltijos čempionatuose bei nemažai prizinių vietų tarptautiniuose turnyruose.
- Rajone vyko daugiau nei 100 sporto renginių, kuriuose dalyvavo apie 5000 dalyvių. Daug sporto entuziastų pritraukė masiniai rajono sporto renginiai: bėgimo varžybos Povilo Karoblio taurei laimėti (362 dalyviai), Vasaros sporto šventė (310 dalyvių).
- Sudarytos geros sąlygos sportuoti senjorams: sporto salėje, esančioje Karaimų g. 5, nuolat mankštinausi bei užsiima įvairia sportine veikla Biržų „Artrito“ klubo, asociacijos „Biržėnai“, Biržų trečiojo amžiaus universiteto nariai.

Pritraukiamos projektinės lėšos:

- Biržų kūno kultūros centras 2021 m. pateikė paraišką „Vaikų socialinis įtraukimas per sportinius užsiėmimus“ Europos socialinio fondo agentūrai. Gautas finansavimas ir pasirašyta projekto finansavimo sutartis. Iš ESFA projektui įgyvendinti skirta 55 734,03 Eur suma.
- Pateiktos 3 paraiškos 2021 m. Sporto rėmimo fondo projektų atrankos konkursui fizinio aktyvumo veikloms, skatinančioms fizinio aktyvumo plėtrą, sporto inventorius ir įrangos įsigijimui, sporto renginių organizavimui. Viena paraiška (sporto renginių organizavimas) buvo finansuojama ir su Švietimo mainų paramos fondu pasirašyta sutartis dėl finansavimo. Projekto išlaidų suma sudaro – 36 646,69 Eur, iš kurių Fondo lėšomis apmokamos išlaidos – 32 982,02 Eur.
- Pateikta 1 paraiška „Vaikų ir jaunimo socializacijos programų finansavimo 2021 m. konkursui“ ir, gavus finansavimą (3275 Eur), buvo organizuota dviejų savaitių trukmės dieninė vasaros stovykla Sporto centro ugdytiniams.

Spręstiniai klausimai (iššūkiai, problemos) ir galimi sprendimai, perspektyvos

- Reikalinga keisti Sporto klubų ir visuomeninių sporto organizacijų rėmimo tvarkos aprašą, kuris yra pasenęs ir nebeatitinka naujausių teisės aktų. Pradėtas rengti naujas tvarkos aprašas, kurio projektas derinamas su Visuomenine sporto taryba.
- Rengiamas Biržų rajono savivaldybės sportininkų ir jų trenerių, pasiekusių aukščiausių sporto laimėjimų, skatinimo tvarkos aprašas.
- Vienoje seniūnijoje dar nėra sporto organizatoriaus, tikimasi per 2022 m. pirmą pusmetį išspręsti šią problemą.
- Rengiamas „Sporto paskirties pastato Biržuose, Karaimų g. 5, kapitalinio remonto projektas“ (BKKC sporto salė).

BIRŽŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS KULTŪROS SRITIES BŪKLĖS 2021 M. ANALIZĖ/ATASKAITA

Biržų rajono savivaldybė savo veiklą kultūros srityje organizavo vadovaudamasi kultūros ir etninės kultūros globos politikos įgyvendinimą reglamentuojančiais teisės aktais, Biržų rajono savivaldybės 2021–2023 metų strateginio veiklos plano kultūros ir turizmo, jaunimo ir bendruomenių veiklos aktyvinimo programos prioritetu: 2 Strateginis tikslas. Didinti savivaldybės valdymo efektyvumą, skatinti gyventojų iniciatyvas, kultūrinį ir sportinį aktyvumą.

Pagrindiniai kultūros srities 2021 metų uždaviniai:

1. Teikti kokybiškas ir prieinamas kultūros paslaugas, vykdyti turizmo informacijos ir meno sklaidą;
2. Tenkinti Kultūrinius poreikius, puoselėti Savivaldybės kultūrinį savitumą ir tautinį identitetą
3. Vystyti trūkstamą ir pagerinti esamą kultūros infrastruktūrą. Naujai sutvarkytų, atnaujintų, pritaiktų kultūros paslaugų infrastruktūros objektų (pastatų, jų dalių) skaičius. Materialinės bazės gerinimas.

Lėšos kultūros ir turizmo, sporto, jaunimo ir bendruomenių veiklos aktyvinimo programai įgyvendinti. 2021 m. buvo skirta - 2,9 mln. Eur. – 7,5 proc. biudžeto lėšų. 2022 m., skirta - 3,5 mln. Eur. tai sudaro 8 proc. biudžeto lėšų. Be kultūros ir sporto įstaigų finansavimo, lėšos numatytos kūno kultūros ir sporto veikloms organizuoti ir plėtoti, jaunimo veiklos organizavimui, kultūros ir sporto infrastruktūrai gerinti (lauko teniso aikštelės naujai dangai įrengti, priėjimų takų iki miesto stadiono ir teniso aikštelių įrengti ir kt.), kultūros paveldo išsaugojimui ir tvarkymui. Savivaldybės finansiniu prisidėjimu skatinamas bendradarbiavimas su nevyriausybinėmis organizacijomis, prisidedama prie bendruomenių vykdomų projektų.

Kultūros srities situacijos apžvalga

2021 metais rajono gyventojų kultūriniais poreikiais tenkinti veikė Savivaldybės tarybai pavaldžios 3 kultūros įstaigos ir Turizmo informacijos centras:

- Biržų kultūros centras ir 24 skyriai,
- Biržų rajono savivaldybės Jurgio Bielinio viešoji biblioteka ir jos padaliniai - Jono ir Adolfo Mekų palikimo studijų centras, Vabalninko miesto struktūrinis padalinys ir 19 kaimo struktūrinių padalinių;
- Biržų krašto muziejus „Sėla“ ir Vabalninko skyrius.

Kultūros įstaigų finansavimas

	2019	2020	2021
Biržų rajono savivaldybės Jurgio Bielinio viešoji biblioteka			
Skirta biudžeto lėšų Eur.	596511	654999	724134
Surinkta už vykdytas paslaugas gauta iš jų: už edukacines programas	1810,00 46,00	3691,00 114,00	1627,00 24,00
projektams įgyvendinti iš fondų gauta iš juridinių asmenų	20015 414	4458 479	6720 2297
Rėmėjų lėšos		250	600
Iš viso:	618750	663877	735378
Biržų kultūros centras			
Skirta biudžeto lėšų Eur.	619508	670227	689858
Surinkta už vykdytas paslaugas gauta iš jų: už edukacines programas	27397 0	13936 0	7877 218
projektams įgyvendinti iš fondų gauta iš juridinių asmenų	13700 0	8000 0	11000 0
Rėmėjų lėšos	12570	5900	5550
Iš viso:	673175	698063	714503

Biržų krašto muziejus „Sėla“			
Skirta biudžeto lėšų Eur.	519000	592980	628600
Surinkta už vykdytas paslaugas gauta iš jų: už edukacines programas	146 312 50785	97820 21808	118644 29405
projektams įgyvendinti iš fondų gauta iš juridinių asmenų	36620 0	32600 0	34282 0
Rėmėjų lėšos	13217	10187	6463
Iš viso:	715149	733587	787989

1 UŽDAVINIO „TEIKTI KOKYBIŠKAS IR PRIEINAMAS KULTŪROS PASLAUGAS, VYKDYTI TURIZMO INFORMACIJOS IR MENO SKLAIDĄ“ ĮGYVENDINIMO REZULTATAI.

Vykdytų kultūros ir meno renginių kiekis (koncertai, parodos pristatymai, edukacijos).

Renginių sk./ iš jų: profesionalių menininkų, kūrėjų)	2019	2020	2021
Biržų kultūros centras: mieste, - skyriuose	844/21 645/0	362/7 114/2	360/11 294/1
Biržų rajono savivaldybės Jurgio Bielinio viešoji biblioteka	540/15 83 edukacijos	291/18 89 edukacijos	408/27 85 edukacijos
Biržų krašto muziejus „Sėla“	517/30	210/28	314/27

Partnerių kultūros srityje skaičius (užsienio/ Lietuvos) (vnt.)

	2019	2020	2021
Biržų kultūros centras	2/20	2/8	0/10
Biržų rajono savivaldybės Jurgio Bielinio viešoji biblioteka	21	11	15
Biržų krašto muziejus „Sėla“	6/17	6/18	3/19

Kultūros paso edukacijos

Kultūros paso programos įstaigose	Programų kiekis /dalyvių sk 2019	Programų kiekis/ dalyvių sk 2020	Programų kiekis/ dalyvių sk 2021
Biržų rajono savivaldybės Jurgio Bielinio viešoji biblioteka	3/41	3/	4/24
Biržų krašto muziejus „Sėla“	61/1162	17/326	41/697

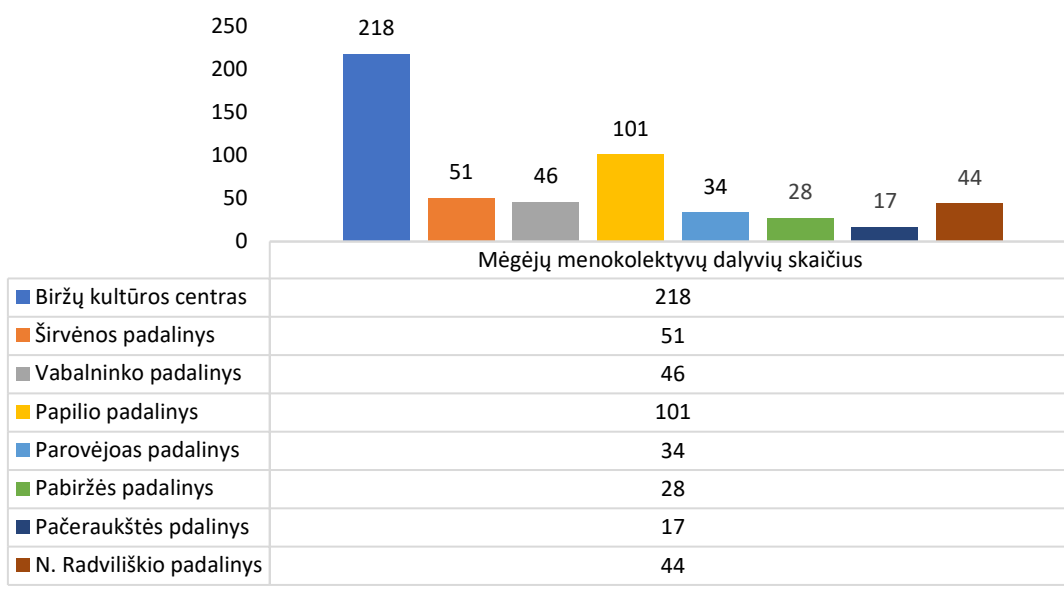
Pagal gautus prašymus 2021 m. išduotas 31 leidimas organizuoti masinius renginius Savivaldybės teritorijoje.

2. UŽDAVINIO „SAVIVALDYBĖS GYVENTOJŲ KULTŪRINIO AKTYVUMO SKATINIMAS, KULTŪRINIŲ POREIKIŲ TENKINIMAS“ REZULTATAI

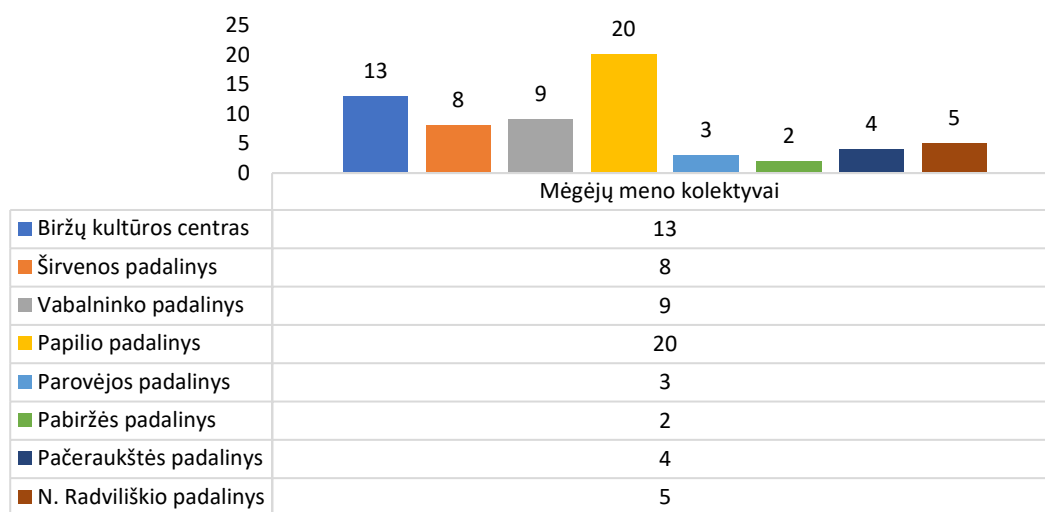
Gyventojų kultūrinis aktyvumas - kultūros įstaigų lankytojų skaičius:

	2019	2020	2021
Biržų kultūros centro renginių lankytojų skaičius	68700	26200	36600
Biržų rajono savivaldybės Jurgio Bielinio viešosios bibliotekos lankytojų ir bibliotekos vartotojų skaičius	90 804 lankytojai 4532 vartotojai	46984 lankytojai 3443 vartotojai	51148 lankytojai 3233 vartotojai
Biržų krašto muziejaus „Sėla“ lankytojų skaičius	55 240	46 450	50 548
Bendras rajono kultūros įstaigų lankytojų ir vartotojų skaičius (asm.)	219276	123077	141529

Gyventojų kultūrinis aktyvumas meno mėgėjų kolektyvuose:
dalyvių skaičius Biržų kultūros centro struktūriniuose padaliniuose

Mėgėjų meno kolektyvų kiekio pasiskirstymas Biržų kultūros centro
struktūriniuose padaliniuose 2021 metais

3 UŽDAVINIO „VYSTYTI TRŪKSTAMĄ IR PAGERINTINI ESAMĄ KULTŪROS INFRASTRUKTŪRĄ“ REZULTATAI. Naujai sutvarkytų, atnaujintų, pritaikytų kultūros paslaugų infrastruktūros objektų (pastatų, jų dalių) skaičius. materialinės bazės gerinimas. žmogiškųjų išteklių valdymas.

Pareigybių skaičius (darbo krūvis, etatai)			
	Iš viso		
	2019	2020	2021
Biržų krašto muziejus „Sėla“			
Patvirtinta Taryboje	52	52	52
Užimta pareigybių	51	50	50
Darbuotojų skaičius	54	53	52
Iš jų dirba kelios pareigose	0	0	0
Biržų kultūros centras			
Patvirtinta Taryboje	76	57	57
Užimta pareigybių	54	56	51
Darbuotojų skaičius	70	69	61
Iš jų dirba kelios pareigose	10	10	13
Iš jų dirba kelios pareigose	10	10	13
Biržų rajono savivaldybės Jurgio Bielinio viešoji biblioteka			
Patvirtinta Taryboje	61,2	57	57
Užimta pareigybių	55	55	52
Darbuotojų skaičius	58	56	55
Iš jų dirba kelios pareigose	4	4	4

Pastatų skaičius	Pastatai, kuriems reikalinga rekonstrukcija arba kapitalinis remontas	Pastatai pritaikyti neįgaliesiems		Pastatų šildymas			Pastatų priklausomybė		
		Taip (sk.)	Ne (sk.)	šildomi pastatai	renginių metu šildomi pastatai (šildomi elektra)	Nešildomi pastatai (patalpos)	Įstaigai	Savivaldybės administracija (Senūnijai)	Kitiems
Biržų rajono savivaldybės Jurgio Bielinio viešoji biblioteka 2020-2021 m.									
21	9		21	13	8	0	0	11	10
2019 m.									
27	9		27	16	11	0	0	16	11
Biržų krašto muziejus „Sėla“ 2019-2021 m.									
8	2	5	3	3	0	5	0	8 (Patikėjimo teise valdo Biržų krašto muziejus „Sėla“)	0
Biržų kultūros centras 2019-2021 m.									
23	3	11	7	9	13	2	7	0	17

Savivaldybės kultūros biudžetinių įstaigų pritaikyti kultūros paslaugų infrastruktūros objektai

Kultūros įstaigos Biržų kultūros centro materialinė bazė ir jos atnaujinimas 2021 m.

Sa lės	Vietų skaiči us salėse	Patalpos kultūrin ei ir kūrybin ei veiklai	parodų salės	Kino filmų demonst ravimo įranga	Interneto ryšys (skaič.)		Muzikos instrumentai			Tautinių kostiumų komplektai		
					yra	nėra	iš viso	įsigyta	poreikis	iš viso	įsigyta	poreikis
23	2920	30	0	1	8	15	61	1	20	88	0	113

Kultūros srities projektinė veikla

2021 metais Lietuvos kultūros tarybos buvo finansuoti 8 kultūros projektai, jų įgyvendinimui. Lietuvos kultūros taryba skyrė viso 35 000 Eur kultūros projektams Biržų rajono savivaldybėje įgyvendinti.

Metai	Teiktų projektų skaičius	Finansuotų projektų skaičius
2021	14 (11 Biudžetinių įstaigų, 3 NVO)	Laukiama vertinimo rezultatų
2020	16 (14 Biudžetinių įstaigų, 2 NVO)	7 (2 NVO,5 Biudžetinių įstaigų)
2019	11 (10 Biudžetinių įstaigų 1 NVO)	6 biudžetinių įstaigų, 1 NVO

Savivaldybės biudžetinių kultūros įstaigų kultūros projektų finansavimas 2021 metais:

Projekto, programos konkurso ar kito šaltinio pavadinimas, finansavimas	Skirta biudžeto lėšų ar kito šaltinio iš kur gautas projektų kiekis	Finansuota projektų Gautas finansavimas Eur	Savivaldybės prisidėjimo dalis Eur
Biržų rajono savivaldybės Jurgio Bielinio viešoji biblioteka	6 000 Eur.	17	
Lietuvos kultūros taryba (3 projektai)	6 000 Eur.	185345	2015
Biržų kultūros centras			
Lietuvos kultūros taryba (2 projektai)	6 000 Eur.	2411 000	5581
Biržų krašto muziejus „Sėla“			
Lietuvos kultūros taryba (6 projektai)		34282	9590

2021 metais skirta 6 000 Eur iš Savivaldybės biudžeto nevyriausybinių organizacijų veiklos, tame tarpe ir kultūrinės, rėmimui:

2021 m. skirta 7000 Eur iš Savivaldybės biudžeto Savivaldybės teritorijoje veikiančių tradicinių religinių bendruomenių pastatų išsaugojimui ir veiklai:

	Skirta biudžeto lėšų	Finansuota projektų

2019 m.	7000 Eur	5
2020 m	7000 Eur.	7
2021 m.	7000 Eur.	5

2021 m Savivaldybės kofinansuotas turizmo projektas „Pažinkime kaimynus „Žiemgaloje“ (1000 eurų).

Rekomendacijos kultūros būklei rajone gerinti

Biržų rajono kultūros aplinka susiduria su iššūkiais, kurių didžiausias yra lėšų trūkumas įvairiose jos srityse bei su ja susijusioje infrastruktūroje. Finansavimo trūksta kultūrinių erdvių atnaujinimui, restauravimui, plėtojimui ir kai kuriais atvejais kūrimui, naujovių diegimui, įrangai, kokybiškiems renginiams, darbuotojų kvalifikacijų įgijimui. Mažas biudžetas, vidinio bendradarbiavimo ir bendravimo stygius ilgalaikėje perspektyvoje gali reikšti kultūrinio klimato atšalimą arba visiška kultūrinę stagnaciją. Vis dėlto, atsakingų asmenų idėjomis bei efektyviu ir kūrybingu darbu tęsiami jau tradiciniais tapę miesto identitetą atskleidžiantys renginiai, puoselėjamos unikalios etnografinės tradicijos ir patriotiškumas, aktyviai įtraukiamos bendruomenės. Biržų rajono kultūros įstaigų veiksmingas dalyvavimas projektinėje veikloje papildė renginių organizavimo biudžetą, kas leido pasiekti geresnių rezultatų kultūros srityje.

Patrauklumą didinti ir išlaikyti konkurencingumą galima atnaujinant, šiuolaikiniam vartotojui pritaikant ekspozicijas, kuriant naujas paslaugas, bei gerinant infrastruktūrą. Projektinės veiklos vystymas leistų gauti papildomą finansavimą įvairesnių darbo formų organizavimui, paslaugų plėtimui.

Veiklos patirtis rodo, kad siekiant pritraukti daugiau kultūros paslaugų vartotojų labai svarbu stiprinti partnerystę su ugdymo įstaigomis – turizmo maršrutai (TIC), edukacinės veiklos (Kultūros centras, Muziejus, Biblioteka), *Kultūros paso* priemonės (Muziejus, Biblioteka) vietinę bendruomenę, NVO ir kt.

Kultūros įstaigų bendradarbiavimo ir komunikavimo gerinimas paskatintų, kad mieste vykstantys renginiai nereikalingai nekonkuruotų vienas su kitu dėl tų pačių tikslinių grupių gyventojų dėmesio ir lėšų.

Siekiant, kad struktūriniai padaliniai taptų ten gyvenančios bendruomenės traukos centru, būtų suteikiamos kokybiškos paslaugos ir darbuotojų darbo sąlygos, viena iš sprendimo galimybių būtų kelių kultūros objektų jungimas po vienu stogu.

Profesinio kūrybiškumo bei su juo susijusio atsinaujinimo stoka gali sukurti prielaidas negalėjimui reaguoti į aplinkybių kaitą kultūroje ir kitose srityse, taip pat nesudaro galimybių atsirasti naujovėms, veda prie mėgdžiojimo ir pasikartojimo.

Siekiant gerinti darbuotojų veiklą ir jos rezultatus svarbu ugdyti darbuotojų profesinius įgūdžius, dalyvauti kvalifikacijos kėlimo renginiuose, nuotoliniuose mokymuose – negausus darbuotojų domėjimasis ir dalyvavimas išvažiuojamuose kvalifikacijos kėlimo renginiuose skatina inicijuoti kvalifikacijos kėlimo renginių organizavimą pačioje įtaigoje.

BIRŽŲ SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJOS ŠVIETIMO KULTŪROS IR SPORTO SKYRIAUS 2021 M. VEIKLOS ETNINĖS KULTŪROS SRITYJE ATASKAITA

Biržų savivaldybės administracijos švietimo kultūros ir sporto skyrius organizavo 2021 metų veiksmų plano įgyvendinimą etninės kultūros (toliau - EK) globos srityje vadovaudamasis 2021—2023 m. Biržų rajono strateginiame plėtros planu (2 Strateginis tikslas. Didinti savivaldybės valdymo efektyvumą, skatinti gyventojų iniciatyvas, kultūrinį ir sportinį aktyvumą) bei kultūros ir turizmo, jaunimo ir bendruomenių veiklos aktyvinimo programa.

Etninės kultūros veiklos prioritetai. Biržų savivaldybės administracijos švietimo kultūros ir sporto skyrius patvirtino šiuos 2021 metų etninės kultūros veiklos regione prioritetus:

1. Etninės kultūros kokybiškos veiklos prieinamumo miesto ir kaimo gyventojams, gyvosios tradicijos, tradicinių amatų sklaidos bei nematerialaus kultūros paveldo saugos, perdavimo ateities kartoms, sąlygų jį pažinti ir naudotis įgyvendinimas (nematerialaus paveldo apsaugos teisės aktų parengimas, bendradarbiavimas ieškant apsaugos priemonių, skatinant gyvąją tradiciją ir stebint kaitos reiškinius).
2. Tautinės savimonės, pilietiškos ir patriotiškos visuomenės formavimas (priemonės ir veiklos, leidiniai)
3. Įvairiais etnokultūrinės veiklos būdais aktualizuoti 2021-uosius – Archyvų, archeologės Marijos Gimbutienės metus.
4. Etnokultūrinio ugdymo aktyvinimas (rajono švietimo ir kultūros įstaigose, kaimo bendruomenėse, bendrijose) ir veiklos iniciatyvų didinimas kultūros plėtros projektuose, stiprinančiuose jaunimo kultūrinius meninius gebėjimus (nevyriausybinių organizacijų vykdomų etnokultūrinių veiklų skatinimas ir rėmimas).

Etninės kultūros puoselėjimui skirtos lėšos. Savivaldybės biudžetas, Valstybės biudžetas, ES lėšos, Savivaldybės biudžeto lėšos, skirtos vykdyti tikslines programas. Etninės kultūros puoselėjimui skirtos lėšos sudaro maždaug 0,001 % Savivaldybės biudžeto lėšų (už etnokultūrą atsakingų darbuotojų darbo užmokestis, Ek renginių sąmata, tikslinių programų įgyvendinimas ir pan.).

Vykdytas Etninės kultūros politikos ir jos veiklos aktyvinimo programos rajone įgyvendinimas:

1. Stebėta, kaip rajone vykdomas Etninės kultūros globos pagrindų įstatymas bei kitos valstybinės programos bei įstatymai, susiję su rajono etninės kultūros globa, sklaida;
2. Skirtas dėmesys rajono etninio savitumo išsaugojimui, gyvosios tradicijos tęstinumui, kultūriniam patrauklumui, etninės kultūros kokybiškos veiklos prieinamumui miesto ir kaimo gyventojams, rajono etninio savitumo išsaugojimui, etnografinio regiono tapatumo stiprinimui.
3. Bendradarbiaujant su kultūros, ugdymo visuomeninėmis organizacijomis skatinat jų saviraiška per etninę kultūrą, puoselėta etninė veikla remiant bendruomenių iniciatyvas, puoselėjančias lokalias tradicijas, jaunimo kultūrinius meninius gebėjimus;
4. Skatintas užimtumas etnine veikla visų lygių švietimo ir kultūros įstaigose, gyventojų etnokultūrinis ugdymas, kultūros įstaigų, nevyriausybinių organizacijų, kaimo bendruomenių dalyvavimas kultūros plėtros projektuose. Didintas etninės kultūros kokybiškos veiklos prieinamumas miesto ir kaimo gyventojams (rajono etninio savitumo išsaugojimas, gyvosios tradicijos tęstinumas, kultūrinį patrauklumą);
5. Teikta konsultacinė pagalba etninės kultūros srityje.

Eil. Nr.	Vykdyta veikla ir rezultatai
1.	Stebėseną, kaip regione vykdomas Etninės kultūros globos pagrindų įstatymas bei kitos valstybinės programos bei įstatymai, susiję su rajono etninės kultūros globa, sklaida. Vykdyta visus metus.
Didžiausi Savivaldybės EK renginiai bei ryškiausios veiklos	

	<p>Biržų krašto tautodailininkų kūrybinių darbų atskaitinė paroda (BKM „Sėla“ 2021-02-10) 49- oji Armonikininkų šventė „Aukštaitijos armonika“ (BKC, birželio 8 d.) https://www.facebook.com/photo/?fbid=1537004523298217&set=pcb.1537004699964866</p> <p>Folkloro šventė „Pragyda gyda“ (BKC, lapkričio 23d.)</p> <p>Rugpjūčio 15 d Žolinės šventė Vabalninko miestelyje (BKM „Sėla“ Vabalninko skyrius) Rugsėjo 20 d. Baltų vienybės diena – bendras su Latvija renginys Germaniško -Skaiskalnės pasienyje. https://www.facebook.com/popaveldostogu/photos/pcb.4328240963959138/4328225123960722/</p> <p>Vaikų etnokultūrinis ugdymas ir suaugusiųjų tautinio tapatumo puoselėjimas - Savivaldybėje organizuojami vaikų ir moksleivių etnokultūriniam ugdymui skirti renginiai</p> <p>Etninės kultūros olimpiada (12.17) (Biržų ŠPT)</p> <p>Atvelykio šventė „Ridu ridu riduolėli“ (04.29, BKC)</p> <p>Adventinė edukacinė popietė „Oi atvažiuoja šventa Kalėda“ (12. 14, BKC)</p> <p>Rajoninis ikimokyklinių ugdymo įstaigų liaudies šokių festivalis „Sėjau rūtą“</p> <p>Rajono vaikų folkloro festivalis „Skrisk skrisk bitela“ (BKC, 05-17) https://www.facebook.com/photo/?fbid=2912088605715471&set=pcb.2912091422381856</p> <p>Virtualus respublikinis ikimokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus vaikų lietuvių liaudies dainų ir šokių festivalis „Sėjau rūtą“(L/d „Genys“. 2021-05-04) https://www.youtube.com/watch?v=8BzNFY59Le0 Vaikų ir moksleivių, liaudies kūrybos atlikėjų konkursas „Tramtatulis 2021“ (03-11). https://www.youtube.com/watch?v=0iN8iNPIacg</p> <p>Pasakotojų konkursas „Žodis žodį gen“ Rajoninis turas (Savivaldybė, BKC, 06-17)</p> <p>Aprašai, parengti Nematerialaus EK paveldo sąvadui 2021 metais inicijuota ir pateikta Nacionalinio nematerialaus kultūros paveldo komisijai vertinti Paraiška vertybei „Naminio alaus tradicija Biržų ir Kupiškio krašte“ (teikėjas Biržų krašto muziejus „Sėla“ ir Kupiškio folkloro klubas „Kupkėmis“).</p> <p>Kuriamas tarptautinis kultūrinis dainuojamojo paveldo kelias (Intangible Cultural Singing Heritage Route). 2021 m. TIC (kartu su Vilniaus etninės kultūros centru) tapo Akademijos „Runosong“ (Suomija) inicijuotos asociacijos nariais - pasirašė sutartį ir įstojo į kultūrinio turizmo kelio „Dainuojamojo paveldo kelias“ (<i>Singing heritage route</i>) asociaciją. Kelias apjungia skirtingas dainavimo tradicijas Suomijoje, Estijoje, Latvijoje, Lietuvoje. Biržų rajonas atstovauja sutartinių giedojimo tradiciją.</p> <p>Ryškiausi EK faktai, objektai, pateikėjai ir kt., užfiksuoti leidiniuose, žiniasklaidoje Biržų rajono savivaldybės inicijuotas ir parengtas EK skaitmeninis vaizdo leidinys (USB) „Biržų krašto sutartinės – Lietuvos nematerialaus kultūros paveldo vertybė“.</p> <p>Straipsniai apie etnografę Stasę Čiuikiną ir tautodailininkę Vitenę Repšienę. Biržų krašto muziejaus „Sėla“ Vabalninko skyriaus <i>Facebook</i> paskyroje (Biržų krašto muziejaus „Sėla“ Vabalninko skyriaus).</p> <p>Vaizdo reportažas apie rimorystės (pakinktų dirbėjo) amatą Gerų naujienų TV rubriką „Tautiškumo simboliai“ <i>Youtube</i> kanale. (Biržų krašto muziejaus „Sėla“) https://www.youtube.com/watch?v=GtCu713RSm8&list=PLbRZNDvD-dShf1aPACD3KQoZ-MkU7sVgO&index=2</p> <p>Nuskenutas rašytinės Paliulių šeimos relikvijos. Į archyvų saugojimo sistemą LIMIS įkelta etnologo Stasio Paliulio šeimos dainorėlis, jo tėvo Mykolo Paliulio dienoraštis (XIX a. pab. – XX a. 3 deš.). (Biržų krašto muziejaus „Sėla“), https://www.limis.lt/virtualios-parodos/-/virtualExhibitions/view/57401001?backUrl=%2fvirtualios-parodos</p>
2.	Skirtas dėmesys rajono etninio savitumo išsaugojimui, gyvosios tradicijos tęstinumui, kultūriniam patrauklumui, etninės kultūros kokybiškos veiklos prieinamumui miesto ir kaimo gyventojams, rajono etninio savitumo išsaugojimui, etnografinio regiono tapatumo stiprinimui.

ETNINĖS KULTŪROS VEIKLOS KULTŪROS ĮSTAIGOSE		
Eil. nr	Priemonė (renginys, edukacija)	Dalyvių skaičius
Biržų kultūros centras: veiklos ir edukacijos		
1	„Užgavėnės“ edukacinis užsiėmimas- Užgavėnių kaukės gamyba (02.16) https://www.facebook.com/100009734437647/videos/1343212589346543/	Virtualus renginys Facebook platformoje
2	„Velykos“ - edukacinis užsiėmimas- šieno paukštelių gamyba. (04.04) https://www.facebook.com/100009734437647/videos/1374122139588921/	
3	„Vasario 16- osios, Lietuvos valstybės atkūrimo dienos, proga - edukacinis užsiėmimas trispalvės tautinės juostos pynimas (02.16.) https://www.facebook.com/100009734437647/videos/1343980355936433/	
4	Vaikų folkloro šventė „Skrisk, skrisk bitela“ 05.17	80
5	49-oji Armonikininkų šventė „Aukštaitijos armonika -2021“ 06.05	100
6	Romansų vakaras „Rožė ta, kurią man dovanojai“ 11.11	70
7	Joninių gegužinė 06. 23	Masinis renginys
8	Žolinių šventė 08.15	Masinis renginys
9	Akcija „Visa Lietuva šoka“ 09.19	40
10	Adventinė popietė „ Leliumai, oi, ant to dvaro“ 12.17	100
11	Edukacinė programa „Advento papročiai, šiaudinių eglutės žaisliukų, Advento vainiko gamyba“ (10 edukacinių užsiėmimų, gauta 286 Eur pajamų)	143
Šukionių skyriaus Etnodirbtuvės: dalyvavo 26 suaugusieji ir 15 vaikų		
1	Kūrybinės dirbtuvės – karpiniai „Sodai languose“ 2021.02.9-10	Suaug. 3, vaik.3
2	Kūrybinės dirbtuvės „ Dekoracijų Velykoms kūrimas lauke“ 2021.03.28	Suaugusieji 7
3	Kūrybinės dirbtuvės „Kiaušinių marginimas vašku“, 2021.03.26 https://www.facebook.com/photo/?fbid=988245278374511&set=pcb.988282405037465	Virtualus renginys Facebook platformoje
4	Mokymai „Rankų darbo muilo gamyba“. Tautodailininkė Snieguolė Šulnienė (Meiliunų k.) 2021.12.05	Suaug.12, vaikų 12
Biržų krašto muziejus „Sėla“: veiklos ir edukacijos		
Edukaciniai užsiėmimai: Priešmokyklinio ugdymo vaikai, 1-12 kl. mokiniai ir suaugusieji Kultūros paso akredituota paslauga: edukaciniai užsiėmimai „Seni daiktai prabyla“ ir „Susitikim prie žibalinės lempos“- dalyvavo 133 mokiniai		
1.	Seni daiktai prabyla	144
2	Susitikim prie žibalinės lempos	181
3	Adventas – stebuklingos ramybės ir rimties metas	203
4	Išmatuok plikomis rankomis	152
5	A biržiečė vaišin dainuodamūs -Populiariausia programa, dalyviai suaugusieji	2483
6	Edukaciniai užsiėmimai pagal mokytojų pageidavimus: „Apie šv. Martyno dieną“	42
LTKT paraiška projektui „Biržų krašto etnografijos savitumų atskleidimas ekspozicijoje pasitelkiant inovacijas“ Finansavimas negautas, paraiška ruošiamas kitam paraiškų priėmimo etapui. Parengta koncepcija Etnografijos ekspozicijos atnaujinimui.		
Etnografijos rinkinio nuolatinis eksponatų saugojimo sąlygų tikrinimas ekspozicijoje bei fonduose. Baigtas Etnografijos rinkinio eksponatų vertinimas tikrąja verte 3314 vnt		
Vabalninko skyrius		

1	Edukacinis užsiėmimas „Senieji Vabalninko krašto amatai“ . Vabalninko B. Sruogos gimnazijos . 22 mokiniai				
2	Edukacinis užsiėmimas „Senoji vabalninkiečių butis“ . 12 mokinių				
3	Edukacinis užsiėmimas „Senovės apavas“ 17 mokinių				
4	Edukacinis užsiėmimas. Vabalninko krašto Kūčių tradicijos. „Skrido angelo daina, paruošta svajonėm“. BTVMC Vabalninko skyriaus 12 moksleivių				
5	Šiaudinių sodų paroda (aut. Zita Kumpelienė) Vabalninko švč. Mergelės Marijos ėmimo į dangų bažnyčioje.				
6	Paroda „Prisijaukinta vilna“ (aut. Vaida Baltrašiūnienė ir Dalė Markutienė)				
7	Etnografijos rinkinio nuolatinis eksponatų saugojimo sąlygų tikrinimas ekspozicijoje bei fonduose. Vykdyta eksponuojamų daiktų patikra atskiruose ekspoziciniuose kambariuose pagal jau sudarytus eksponatų išplėstinius sąrašus: „Etnografinės ekspozicijos eksponatai“ ir „Senųjų amatų ekspozicijos eksponatai“.				
3.	Bendradarbiaujant su kultūros, ugdymo visuomeninėmis organizacijomis skatinant jų saviraišką per etninę kultūrą, puoselėti etninę veiklą remiant bendruomenių iniciatyvas, puoselėjančias lokalias tradicijas, jaunimo kultūrinius meninius gebėjimus;				
<p>2021 m. - Archyvų ir Marijos Gimbutienės metams skirtos veiklos: Virtualus konkursas - Lietuvos vaikų ir moksleivių-liaudies kūrybos atlikėjų konkurso “Tramtatulis” rajoninis turas, skirtas archeologės Marijos Gimbutienės metams. https://www.youtube.com/watch?v=0iN8iNPIacg Vaizdo klipas, skirtas archeologei ir antropologei Birutei Marijai-Alseikaitei – Gimbutienei. Germaniško daugiafunkcio centro Facebook paskyra „Po paveldo stogu“ https://www.facebook.com/NRPMmuziejus/videos/3616104148424835 Biržų krašte rasto seniausio įrankio kirvio (13 000 metų senumo) - parodos iš Lietuvos nacionalinio muziejaus pristatymas. https://www.facebook.com/groups/392429627609453/posts/1640435669475503 Tautinio paveldo produktai. LR Tautinio paveldo produktų įstatymas, kuris užtikrina tautinio paveldo produktų valstybinę apsaugą, įgalina išsaugoti ir skleisti sukauptą tradicinių amatų patirtį, suteikus jai šiuolaikinio reikšmingumo, teikti valstybės pagalbą ir sudaryti tradiciniams amatininkams palankias sąlygas kurti tautinio paveldo produktus, juos realizuoti ir populiarinti. Savivaldybėje 6 tradicinių amatininkų gaminami sertifikuoti 22 tradiciniai produktai (4 kulinarinio paveldo, 5 kalvystės, 3 margučių marginimo, 6 šiaudų pynimo, 1 pintinių juostų , 1 vilnos vėlimo). 1 amatininkas yra atestuotas tradicinių amatų meistras. Savivaldybėje veikia Lietuvos tautodailininkų sąjungos Panevėžio bendrijos Biržų skyrius, jungiantis 37 narius, taip pat kiekvieną pavasarį Biržų krašto muziejuje „Sėla“ vyksta tradicinė tautodailininkų sąjungos Biržų skyriaus paroda, kurioje eksponuojama virš 200 tautodailės darbų.</p> <p style="text-align: center;">Savivaldybėje etnokultūrinę veiklą vykdo 12 folkloro (meno mėgėjų) kolektyvų</p> <table border="1"> <tr> <td>Suaugusiųjų 9 kolektyvai (9 meno vadovai): 2 miesto, 7 kaimo vietovių kolektyvai.</td> <td>8 priklauso Biržų kultūros centrui, 1 - nepriklauso jokiai įstaigai. 2 kolektyvai įvertinti meno mėgėjų lygio I ir II kategorija. Viso kolektyvų veikloje dalyvauja 115 dalyvių.</td> </tr> <tr> <td>Vaikų ir jaunimo 3 kolektyvai (3 meno vadovai).</td> <td>1 kolektyvas priklauso Biržų kultūros centrui, 2 - ugdymo įstaigoms, visi kolektyvai įvertinti meno mėgėjų lygio I ir II kategorija. Viso kolektyvų veikloje dalyvauja 45 dalyviai.</td> </tr> </table>		Suaugusiųjų 9 kolektyvai (9 meno vadovai): 2 miesto, 7 kaimo vietovių kolektyvai.	8 priklauso Biržų kultūros centrui, 1 - nepriklauso jokiai įstaigai. 2 kolektyvai įvertinti meno mėgėjų lygio I ir II kategorija. Viso kolektyvų veikloje dalyvauja 115 dalyvių.	Vaikų ir jaunimo 3 kolektyvai (3 meno vadovai).	1 kolektyvas priklauso Biržų kultūros centrui, 2 - ugdymo įstaigoms, visi kolektyvai įvertinti meno mėgėjų lygio I ir II kategorija. Viso kolektyvų veikloje dalyvauja 45 dalyviai.
Suaugusiųjų 9 kolektyvai (9 meno vadovai): 2 miesto, 7 kaimo vietovių kolektyvai.	8 priklauso Biržų kultūros centrui, 1 - nepriklauso jokiai įstaigai. 2 kolektyvai įvertinti meno mėgėjų lygio I ir II kategorija. Viso kolektyvų veikloje dalyvauja 115 dalyvių.				
Vaikų ir jaunimo 3 kolektyvai (3 meno vadovai).	1 kolektyvas priklauso Biržų kultūros centrui, 2 - ugdymo įstaigoms, visi kolektyvai įvertinti meno mėgėjų lygio I ir II kategorija. Viso kolektyvų veikloje dalyvauja 45 dalyviai.				
4.	Skatinant užimtumą etnine veikla visų lygių švietimo ir kultūros įstaigose, gyventojų etnokultūrinį ugdymą, kultūros įstaigų, nevyriausybinių organizacijų, kaimo bendruomenių dalyvavimą kultūros plėtros projektuose. Didintas etninės kultūros kokybiškos veiklos prieinamumas miesto ir kaimo gyventojams (rajono etninio savitumo išsaugojimas, gyvosios tradicijos tęstinumas, kultūrinį patrauklumas);				
<p>Vykdytos savivaldybėje EK ekspedicijos Vykdytos ekspedicijos Biržų mieste ir rajone (Urboniškių k., Nausėdžių k., Mockūnų k., Narvydiškių k., Šukionių k.), renkant medžiagą apie aludarystės tradicijas (Biržų krašto muziejus „Sėla“) Vykdyta ekspedicija Užušilių kaime - užrašyta 40 dainų vienetų (Pabiržės tautinės kultūros draugija) Su Etnokultūros ir tautinio tapatumo puoselėjimu susijusi projektinė veikla:</p>					

Lietuvos kultūros tarybos Tolygios kultūrinės raidos programos finansuotas projektas „Šiaurės Lietuvos aludarystės tradicijų ir amatų šventė“ (Asociacija „Klausučių ulytėlė“, Šventė vyko Čepukų k.2021-09-11) Savivaldybės NVO veiklos rėmimo programos finansuoti 3 EK projektai: ”Edukacinė programa „Medaus kelias“ (200 Eur. Kučgalio bendruomenė), „Odė grėbliui – seni dar mena, jauni sužino“ (300 Eur. Vabalninko bendruomenė), „Kurdami ateitį, nepamirškim ateities“ (200 Eur. Skrebiškių bendruomenė).

Biržų rajono ugdymo įstaigų ir suaugusiųjų dalyvavimas etninės kultūros olimpiadose ir konkursuose 2020-2021 m.

	Vietinis	Regioninis	Nacionalinis	Nugalėtojai
Etninės kultūros olimpiada	5 dalyviai	4 dalyviai	3 dalyviai	Nacionalinio turo 9-12 kl. III vieta Biržų Saulės gimnazija
Lietuvos vaikų ir moksleivių - liaudies kūrybos atlikėjų konkursas „Tramtatulis“ (virtualus)	6 dalyvių, (3 vaikai, 3 mokiniai)	4 dalyviai (3 vaikai, 1 mokinys)	1 dalyviai (1 mokinys)	Nacionalinio turo 1 Laureatas Biržų Saulės gimnazija
Lietuvos pasakorių konkursas „Žodis žodį gena“	4 dalyviai	4 dalyviai	2 dalyviai	Nacionalinio turo 2 specialieji prizai – 2 pasakotojai iš Papilio ir Biržų.

5. Teikiant konsultacinę pagalbą etninės kultūros srityje (Savivaldybės vyriausiasis specialistas).

1. Lietuvos vaikų ir moksleivių – liaudies kūrybos atlikėjų konkursui „Tramtatulis“ dalyvius rengusiems mokytojams teikta metodinė ir techninė pagalba, konkurso eigos, vertinimo komisijos sudarymas, dalyvių nuvykimo į nacionalinį turą organizavimas, darbas Nacionalinio turo vertinimo komisijoje.
2. Etninės kultūros olimpiados rajoninio ir regioninio turo 5-8 kl. ir 9-12 kl. mokytojų konsultavimas.
3. Lietuvos pasakorių konkurso „Žodis žodį gena“ dalyvių konsultavimas, metodinė ir organizacinė pagalba.
4. Konsultacijos rengiant pasiūlymą „Naminio alaus tradicija Biržų krašte“ Nematerialaus EK paveldo sąvadui (Rengėjas Biržų krašto muziejus „Sėla“).
5. Teikta metodinė pagalba Biržų r. švietimo ugdymo įstaigų ikimokyklinio amžiaus vaikų šokių festivalio „Sėjau rūtą“ organizatoriams Biržų l/d „Genys“ – konsultacija suteikiant šokių pavyzdžius, garso įrašus.
6. Teikta konsultacija dėl tradicinio tautinio kostiumo – 3 interesantai. Teikta konsultacija dėl projekto rengimo, veiklų turinio nevyriausybinėms organizacijoms.
7. Inicijuota ir teikta metodinė konsultacija TIC turizmo specialistui dėl įsitraukimo į tarptautinio (Suomija, Estija, Latvija, Lietuva) kultūrinio turizmo kelio „Dainuojamojo paveldo kelias“ (*Singing heritage route*) kūrimą.

VEIKSNIAI ĮTAKOJANTYS ETNINĖS KULTŪROS SKLAIDOS ĮGYVENDINIMO REZULTATUS IR GALIMŲ SPRENDIMŲ REKOMENDACIJOS

Teigiami veiksniai:

- Glaudus bendradarbiavimas su rajono kultūros ir švietimo įstaigomis bei visuomeninėmis organizacijomis puoselėjančiomis etninę kultūrą ir vykdančiomis šios srities veiklą (Biržų krašto muziejumi „Sėla“, Biržų rajono savivaldybės Jurgio Bielinio viešoji biblioteka, Biržų kultūros centras, Biržų Saulės gimnazija, TIC ir kt.) taip pat su Savivaldybės teritorijoje veikiančiomis NVO – rajono kaimo bendruomenėmis, Pabiržės tautinės kultūros draugija, Biržų folkloro klubu „Saudela“, Vabalninko krašto istorijos ir kultūros fondu, Savivaldybės seniūnijomis;
- Finansuoti ir įgyvendinti etnokultūros projektai.
- Rajono gyventojų teigiamas požiūris ir Etninės kultūros išsaugojimo svarbos bei veiklų aktualumo suvokimas.

Neigiami veiksniai:

- Stipri konkurencija su Aukštaitijos regiono profesionaliuoju menu;

- Ribota komunikacija bei informacijos, metodinio konsultavimo mainai, kvalifikacijų kėlimo galimybės. Tai trukdo kultūros ir etninės kultūros informacijos sklaidai, siaurina meninio ugdymo galimybes ir silpnina konkurencinį pajėgumą;
- Nyksta tradicinė amatininkystė – mažėja tradicinės tautodailės amatininkų skaičius, o sertifikuotų amatų meistrų yra tik 1 meistras, pasigendama amato mokinių ir jaunų meistrų. Menkai skatinama tautodailė ugdymo įstaigose. Situaciją gelbėtų Amatų centro steigimo galimybės iniciavimas.
- EK finansavimas mažėja, LKT finansavimo konkursuose profesionalaus meno projektų konkurencingumas nulemia EK nefinansavimą. Ribotas etninės kultūros projektų finansavimas, konkurencija su profesionaliu menu Regiono tolygios kultūrinės raidos programoje. Efektyviai panaudoti lėšas ir kokybiškiau gyvendinti EK apsaugos priemone padėtų LKT finansavimo tvarkos aprašo patikslinimai tradicinės EK, kurios apsaugą numato LR Etninės kultūros valstybinės globos įstatymas, naudai, atsisakant inovatyvių, modernių priemonių integravimo, paliekant EK natūraliai visuomenėje besireiškiančiu reiškiniu.

BIRŽŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS TURIZMO SRITIES BŪKLĖS 2021 M. ANALIZĖ

2021 metais turizmo poreikiams tenkinti, teikti turizmo informacijos ir kitas paslaugas veikė Savivaldybės biudžetinė įstaiga Biržų turizmo informacijos centras (toliau – TIC). 2021 m. buvo užimti penki etatai (iš patvirtintų 8): direktorius (1 etatas), vyresnysis specialistas (1 etatas), turizmo specialistai (2 etatai), vyriausiasis buhalteris (0,75 etato).

Kvalifikaciją, dalyvaudami 21 – amė tiesioginiame ar nuotoliniame renginyje (seminarai, mokymai, konferencijos, forumai ir kt.), kėlė šeši TIC darbuotojai.

Pareigybių skaičius (darbo krūvis, etatai) 2019-2021 metais				
	Administracija	Turizmo specialistai	Ūkio dalies darbuotojai (buhalteriai ir kt.)	Iš viso
Savivaldybės Taryboje patvirtintas didžiausias pareigybių skaičius	8			
Užimta pareigybių (etatų sk)	1(1)	3 (3)	1 (0,75)	5 (4,75)
Darbuotojų skaičius	1	3	1	5

Per 2021 m. už parduotus keltų ir lėktuvų bilietus, keliones (UAB „BPC Travel“ (parduodamas lėktuvų bilietus), UAB „Tahelė“ (keltų bilietus), UAB „Grūda“ (parduodamas pažintinių kelionių paketus) buvo gauta 5716,70 eurų pajamų (2020 m. – 7235,28 Eur, 2019 m. – 5619,77 Eur.). Aktyviai prekiauta suvenyrais, nuolatos rūpinamasi asortimento atnaujinimu. 2021 m. už suvenyrus ir kitas prekes buvo gauta 21 928,40 Eur pajamų. Lyginant su praėjusiais metais (2020 m. – 14901,74 Eur) pardavimai padidėjo 32 proc.

2021m. pajamų už atsitiktines paslaugas, t. y. komisinis mokestis už parduotus kelto ir lėktuvų bilietus, turistines keliones, ekskursijas bei parduotą turistinę literatūrą, suvenyrus buvo gauta: **33678,06 Eur.** (2020 m. – 35089,40 Eur, 2019 m. – 56581,42 Eur, 2018 m. – 61 695,64 Eur).

Veiklos turizmo srityje analizė pagal tikslus

1.1. Teikti turizmo informaciją bei skatinti vietinio ir atvykstamojo turizmo plėtrą

1.1.1. Dėl karantino apribojimų 2021 m. nevyko tarptautinės turizmo parodos „Adventur“ ir „Balttour“. Tačiau TIC darbuotojos dalyvavo Klaipėdoje vykusioje Jūros šventėje, Biržuose – miesto šventėje ir renginyje Vilniuje „Sostinės dienos“.

1.1.2. Biržų TIC 2021 metais dėmesį skyrė internetinei erdvei, aktyviai naudojant „Biržai Turizmas“, „VisitBiržai“ Facebook ir Instagram profilius bei TikTok. Latvijos rinkai – „BraucuzBirziem“.

Buvo pateikiami apibendrinantys straipsniai laikraščiuose „Šiaurės rytai“, „Biržiečių žodis“ ir internetinėse svetainėse - www.visitbiržai.lt bei www.biržai.lt.

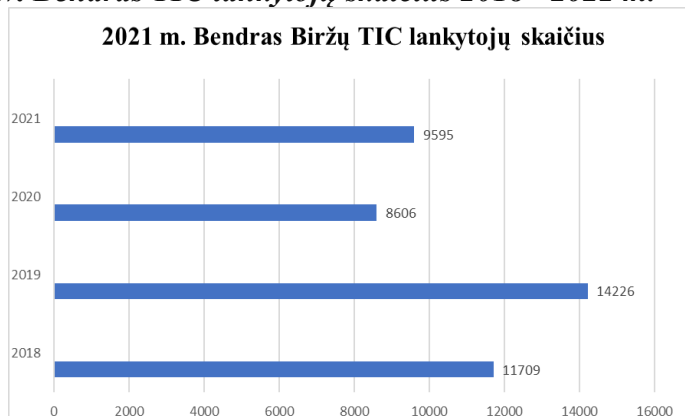
LRT portale skelbtas interviu su „Levandų ūkio“ įkūrėja Giedre Rybalko, LRT televizija ne kartą parengė reportažus apie Biržų kraštą laidoms „Labas rytas, Lietuva“ ir „Laba diena, Lietuva“. LNK bei TV3 žinios transliavo reportažus apie Kirkilų pramogų parke įrengtą Helovino parką bei kalėdinius miestelius.

1.1.3. 2021 m. organizuotas apie 20 žurnalistų („Delfi“, „Lietuvos rytas“, „15 min.“, „Verslo žinios“, „LRT“) turas po rajoną.

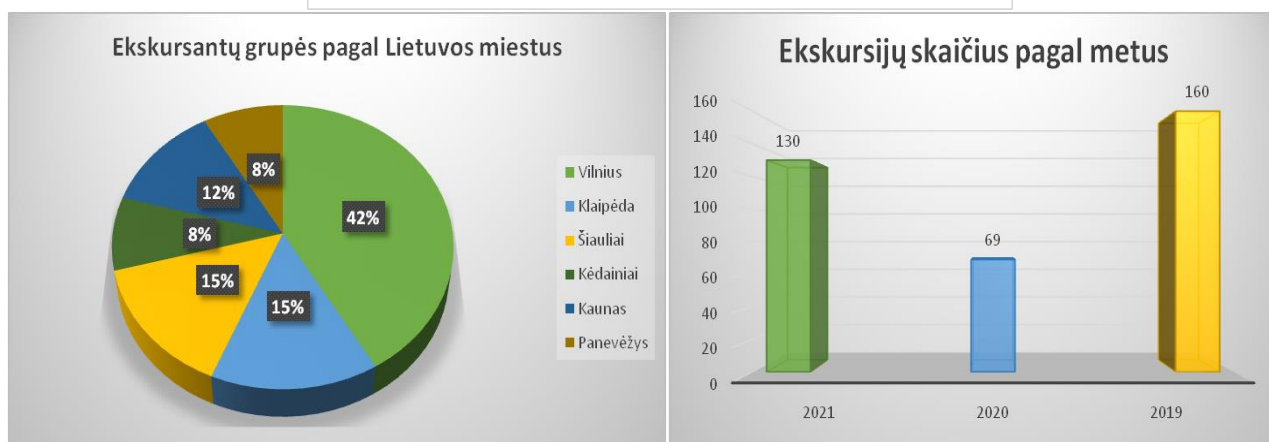
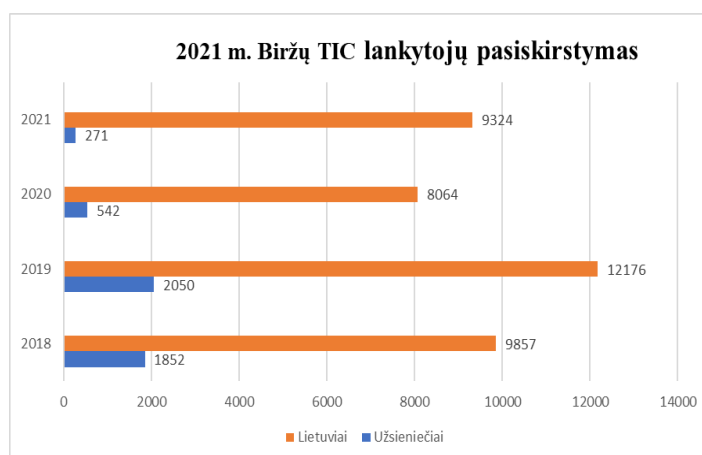
1.1.4. 2021 m. pradėtas bendradarbiavimas su svetainės www.gidupaslaugos.lt kūrėjais. Nufilmuotas informacinis klipas, pristatantis gidų paslaugas Biržų mieste, supažindinta su kelionės maršrutu po Biržų kraštą.

II. 2021 m. lankytojų statistikos ataskaita

Biržų TIC duomenimis per 2021 metus apsilankė 9595 lankytojai. Lyginant su 2020 metais, skaičius išaugo 16 proc. (2020 m. - 8606, 2019 m. - 14226, 2018 m. - 11709 lankytojai), (1 pav.).

1 pav. Bendras TIC lankytojų skaičius 2018 - 2021 m.

Sušvelnėjus pandemijos valdymo apribojimams, TIC lankytojų skaičius ūgtelėjo, tačiau didelis 2019 metų lankytojų skaičius nepasiektas, kadangi suvaržymai Lietuvoje vis dar veikė. Turistai keliavo šeimomis ir mažomis grupelėmis, jau iš anksto susiplanavę maršrutą. Žymiai krito Latvijos lankytojų skaičius. Tačiau, šaltuoju sezonu Biržuose organizuoti renginiai ir verslininkų iniciatyvos (pvz. Helovino parkas, kalėdiniai miesteliai) pritraukė daugiau lankytojų negu ankstesniais metais. TIC duomenimis 2021 m. Biržuose aplankė 271 užsienio turistai, t. y. per pusę mažiau, lyginant su 2020 metais (2020 m. - 542, 2019 - 2050, 2018 m. - 1852 užsienio turistai), (2 pav.).

2 pav. TIC lankytojų pasiskirstymas 2018 - 2021 m.

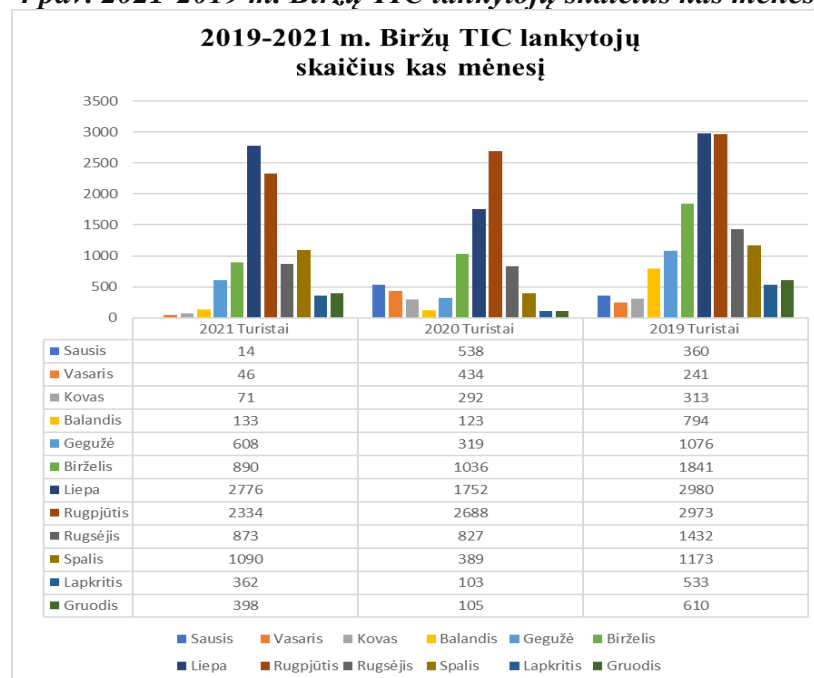
2021 metais TIC gavo 130 užsakymų, suorganizuotos 129 ekskursijos grupėms po Biržų kraštą. 2021 metais ekskursijų po Biržų kraštą daugiausiai užsisakė grupės atvykusios iš didmiesčių (Vilniaus, Klaipėdos, Kauno ir Šiaulių).

3 pav. 2021 m. TIC lankytojų iš užsienio pasiskirstymas 2018 - 2021 m.

4 pav. 2021-2019 m. Biržų TIC lankytojų skaičius kas mėnesį

Per 2021 metus apėlė 50 proc. mažiau užsieniečių, žymiai krito Latvijos lankytojų skaičius. Tačiau, šaltuoju sezonu vykę renginiai ir *Helovino parkas* sulaukę žymiai daugiau lankytoju negu ankstesniais metais.

Pandemija ir besikeičiantys jos valdymo reikalavimai (pvz. užimamų vietų autobusuose ribojimas) turėjo įtakos ir grupių dydžiui (8 pav.). Vyraavo grupės, kurias sudarė 11 - 20 asmenų (36 proc.), 21 - 30 asmenų (26 proc.). Grupių, kurias sudarė 41 - 50 asmenų, buvo mažiausiai - 10 proc. 2021 metais į Biržus atvykstančios grupės buvo nuo 11 iki 30 asmenų dydžio.

2021 m. keliaujančiųjų organizuotai daugėjo, tačiau mažesnėmis grupėmis (iki 30 asmenų). Daugiausia grupių atvyko šiltuoju sezonu ir rudens pradžioje. Vyraavo iš didmiesčių ir jų rajonų (Vilniaus krašto, Šiaulių, Klaipėdos ir Kauno) atvykusios grupės. Be to, buvo pritraukta ir savų turistų (anksčiau ataskaitoje minėtos šventinės ekskursijos „Tigro beieškant“).

1.1.3. 2021 m. Biržų TIC svetainės www.visitbirzai.lt lankomumo statistika

2021 metais svetainės puslapius peržiūrėjo ir informacijos ieškojo 148982 (2020 m. – 83540, 2019 m. – 82803). Nuo 2013 m. iki 2021 m. TIC interneto svetainės peržiūra išaugo iki 86 proc. O lyginant su 2020 m., svetainės peržiūrų skaičius išaugo 43 proc.

2021 m. apsilankymų TIC svetainėje statistika pagal šalis: iš Lietuvos (95,04 proc.), Latvijos (1,51 proc.), Jungtinė Karalystė (0,79 proc.), Norvegijos (0,68 proc.), Vokietijos (0,34 proc.), Švedijos (0,26 proc.), Nyderlandų (0,16 proc.), Airijos (0,14 proc.), Danijos (0,13 proc.), Lenkijos (0,13 proc.). Pagal statistiką, daugiausia apsilankiusių svetainėje naudojami mobilieji telefonai, kiek mažiau - stacionariais kompiuteriais, dar mažiau – planšetiniais kompiuteriais.

1.3. Rengti, leisti ir platinti informacinius kartografinius leidinius apie turizmo paslaugas ir turizmo išteklius

2021 m. buvo išleistos 6 leidinių rūšys. Visi leidiniai skirti nemokamam dalinimui, reprezentacijai

1.4. kaupti atstovaujamos vietovės turizmo išteklių ir turizmo paslaugų duomenis, teikti šią informaciją atsakingai institucijai

Biržų turizmo informacijos centras visus lankytojus žymi žurnale. Kas mėnesį yra teikiamos ataskaitos VšĮ „Keliauk Lietuvoje“. Metų pabaigoje yra sisteminamas bendras turistų skaičius. Nuolat renkama informacija apie naujus ir atnaujinama apie esamus lankytojų objektus. Visa informacija pateikiama internetinėje svetainėje www.visitbirzait.lt

1.5. skatinti ir aktyvinti kultūrinį ir sportinį gyvenimą rajone

1.5.1. Valstybinis turizmo departamentas 2016 m. yra patvirtinęs (pažymėjimas Nr.14865), kad Biržų TIC atitinka kelionių organizatoriams keliamus reikalavimus ir gali teikti kelionių organizavimo paslaugas Lietuvoje. 2021 m. Biržų TIC planavo suorganizuoti apie 10 skirtingų ekskursijų po Lietuvą, tačiau dėl pandemijos galiojusių apribojimų buvo suorganizuotos tik 4 ekskursijos. 2021 m. biržiečiai vyko į šias TIC organizuotas ekskursijas:

Ekskursijos Lietuvoje 2021 m.		
1.	Kruizas: Kaunas - Birštonas	Birželio 20 d.
2.	Poilsinė kelionė į Palangą	Liepos 16 - 18 d.
3.	Poilsinė kelionė į Palangą	Rugpjūčio 13 - 15 d.
4.	Žuvies kelias - Dreverna	Rugsėjo 18 d.

1.6. bendradarbiauti ir keistis informacija su Lietuvos ir užsienio kultūros, turizmo informacijos centrais, muziejais, kelionių ir turizmo agentūromis, koncertinėmis organizacijomis, meno kolektyvais, kūrybinėmis organizacijomis

Reguliariai bendradarbiaujama su kitais Lietuvos turizmo informacijos centrais, savivaldybėmis, keičiasi informacija, dalyvauja bendruose renginiuose, miesto šventėse, seminaruose, konferencijose, pristatymuose. TIC bendradarbiauja su Nacionaline Lietuvos turizmo skatinimo agentūra VšĮ „Keliauk Lietuvoje“.

2021 m. pasirašyta sutartis su Panevėžio miesto dailės galerija dėl turizmo srities eksperto paslaugų teikimo projekte „Tarptautinė lojalumo programa kultūrai ir turizmui skatinti“ (Nr.ENI-LLB-1-021) pagal 2014-2020 metų Europos kaimynystės priemonės Latvijos ir Lietuvos bendradarbiavimo per sieną programą. Su Biržų krašto muziejumi „Sėla“ bendradarbiaujama ir vykdomas projektą „Baroko pavasaris Biržuose“.

2021 metais keturi studentai TIC'e atliko pavasario – vasaros sesijos praktiką, viena mergina 2 mėnesius savanoriavo (2020 m. prasidėjusios savanorystės bendra trukmė 6 mėnesiai).

1.7. dalyvauti įvairiose respublikinėse ir tarptautinėse turizmo plėtros programose, projektuose

2021 m. birželio 11 d. - rugpjūčio 30 d. buvo vykdomas projektas „Pažink kaimynus Žiemgaloje“.

Pateikta paraiška Kultūros paveldo departamentui prie Kultūros ministerijos Europos paveldo dienoms organizuoti. Projektas „Aplink Biržus su garvežiu su siauruku“ finansuotas (skirta 1070 eurų) ir sėkmingai įgyvendintas. Rugsėjo 25 d. vyko renginys – ekskursija. Projekto lėšomis išleista spalvinimo knygelė vaikams (720 egz.).

Dalyvavimas projekte „Tarpvalstybinė lojalumo programa kultūrai ir turizmui skatinti“. Per 2021 metus buvo renkama informacija apie projekto dalyvius, renkamas logotipas, kuriamas lankstinukas tarptautinei turizmo parodai „Adventur 2022“.

TIC (kartu su Vilniaus etninės kultūros centru) tapo Akademijos „Runosong“ (Suomija) inicijuotos asociacijos nariais – pasirašyta sutartis. Asociacija, vienijanti įvairias skirtingas dainavimo tradicijas puoselėjančių šalių (Suomija, Estija, Latvija ir Lietuva) kultūrinės įstaigos, kartu dirbs kuriant naują projektą – Kultūrinį dainuojamojo paveldo kelią (Intangible Cultural Singing Heritage Route). Buvo pasirašyta bendradarbiavimo sutartis, dėliojamas maršrutas, pradėta kurti internetinė svetainė, socialiniai tinklai. Taip pat, buvo pradėta kruopščiai rinkti informacija apie etninę kultūrą, šventes, tradicijas, buvo nuolat dalyvaujama nuotoliniuose susitikimuose su projekto nariais. Pradėtas kurti maršrutas, besitęsiantis per šias 4 valstybes, informacinis tinklalapis internete. Planuojama, kad dainuojamojo paveldo kelias supažindins su šalių istorija, kultūra, tradicinėmis šventėmis bei taps oficialiai sertifikuotu kultūriniu Europos keliu.

Piligriminis – kultūrinis kelias „Camino Lituano“ Biržų rajone (60 km, trukmė 3 d.), einantis ir per Lietuvą bei įsiliejantis į Europos Šv. Jokūbo kelių tinklą,. Buvo sutikslintas maršrutas ir pažymėta kelio atkarpa Germaniškis – Sodeliškiai – Biržai – Pabiržė – Pajiešmeniai.

Pasiūlymai turizmo srities veiklų gerinimui

Pagrindinis iššūkis 2021 m. visą pasaulį sukausčiusi pasaulinė pandemija, ypač smarkiai paveikusi turizmo sektorių. Sumažėjo turistų, ypač užsieniečių, kuomet buvo uždarytos valstybių sienos, nutraukti skrydžiai. Tačiau TIC veikla nesustojo. Karantino metu, siekiant išvengti situacijos,

kad vienu metu nesusirgtų keli darbuotojai ir, kad TIC netaptų viruso plitimo židiniu, dalį laiko buvo dirbama pakaitomis (dalis darbuotojų kontaktiniu, dalis – nuotoliniu būdu). Didesnis dėmesys skirtas internetinei svetainei, ankstesniais metais įdiegtai elektroninei parduotuvei. Dalyvauta mokymuose, seminaruose, kurie dažniausiai vyko nuotoliniu būdu.

2022 m. tam tikras iššūkis bus ne tik pandemija (kuri yra laikina ir, tikėtina, šiais metais baigsis), bet ir įstaigos vadovų keitimasis. Be abejonės veiklai įtakos turės ir karo veiksmai Ukrainoje. Tik ataskaitos rengimo metu pasekmių įvertinti dar neįmanoma.

Didesnį dėmesį skirti projektinei veiklai, darbui su verslo atstovais, verslo informacijos, konsultacijų ir mokymų paslaugų teikimui.
